

TÜRI ÜHISGÜMNAASIUM

EESTI KEELE JA KIRJANDUSE AINEKAVA

11. klassi EESTI KEEL

11. klassis on kaks kohustuslikku keelekursust: “Praktiline eesti keel II” ja ”Meedia ja mõjutamine”.

Kursus „Praktiline eesti keel II“

Kursuse lõpus õpilane

- 1) annab paindlikult ja olukorra järgi edasi oma tundeid, mõtteid ja hinnanguid isiklikus, avalikus, ametlikus suhtluses suuliselt, kirjalikult, elektrooniliselt;
- 2) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning suudab kaitsta oma seisukohti ;
- 3) suudab kaasa mõelda avalikule esinemisele ning esitada küsimusi;
- 4) suudab eri liiki meediatekste kriitiliselt hinnata ning eri allikatest pärineva info ja arutluskäikude põhjal tasakaalustatud kokkuvõtet teha;
- 5) suudab kirjutada arvamslugu, retsensiooni, pressiteadet, koostada tarbekirju;
- 6) suudab mitme aineallika põhjal kirjutada referatiivset teksti;
- 7) on arendanud oma elektroonilise infootsingu oskust;
- 8) on kinnistanud ja parandanud oma õigekirja- ja kirjakeeleoskust.

Teema	Õpitulemus
Sõnamoodustus	Õpilane tunneb eesti keele sõnamoodustusviise (tuletamine, liitmine) ning oskab neid reeglipäraselt kasutada
Sõnavara rikastamise viisid	Õpilane teab erinevaid sõnavara rikastamise viise, oskab kasutada etümoloogiasõnaraamatut ja teab eesti keele sõnavõistlusi
Võõrnimede õigekiri	Õpilane teab võõrnimede kirjutamise reegleid, oskab neid oma tekstis kasutada
Kommunikatsioonimudel	Õpilane teab Aristotelese kommunikatsioonimudelit, oskab seda joonise põhjal selgitada ja selle kohta näiteid tuua
Lause mõiste	Õpilane tunneb eesti keele lausetüüpe ja oskab neid eristada
Kirjavahemärgistus vastavalt lausetüüpidele	Õpilane tunneb eesti keele lausetüüpe, harjutab nende kirjavahemärgistamist vastavalt lausetüübile
Põimlause kirjavahemärgistamine	Õpilane oskab moodustada põimlauset, kasutades põimlause moodustamise reegleid; õpilane teab, kuidas põimlauset kirjavahemärgistada

Arutleva teksti kirjutamine	Õpilane kirjutab arutleva teksti kas ilukirjandusteksti või ajakirjandusteksti põhjal, esitades oma väited, põhjendused ja näited. Õpilane oskab kasutada õiget kirjavahemärgistust
Ülekooliline kõnevõistlus	Õpilane valmistab ette kõne, esitab selle klassis ja hindab kaasõpilaste kõnesid, otsustades, kes esindab klassi ülekoolilisel kõnevõistlusel. Õpilane teab kõnele omaseid tunnuseid ning eesmärgid ning oskab neid enda kõnet koostades ära kasutada
Lauselühendi kirjavahemärgistamine	Õpilane tunneb eesti keele lauselühendi moodustamise põhimõtteid, näeb seoseid põimlausega ning oskab lauselüheniga lauseid kirjavahemärgistada
Suuline eneseväljendus	Õpilane valmistab kokkulepitud teemal ette oma seisukohad ja põhjendused ning näited ning esitab need suulisel arutelul klassis, kasutades selget keelt

Kursus „Meedia ja mõjutamine“

1. Õpitulemused

Kursuse lõpetamisel õpilane tunneb:

1. meediakanaleid, trükimeedia, raadio, televisiooni ja elektroonilise meedia omi ning olulisi tekstiliike teab teksti üldtunnuseid ning eri tekstide vastuvõtu iseärasusi;
2. on teadlik meediateksti vastuvõtu eripärast ja selle põhjustest;
3. on omandanud tekstianalüüsi põhivõtted; analüüsib verbaalset teksti visuaalses ja audiovisuaalses kontekstis;
4. tajub teksti autori eesmärgid ning motiive; leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti seostuvate tekstide kontekstis;
5. eristab fakti arvamusest ning usaldusväärset infot küsitavast;
6. tunneb meediatekstis ära argumentid ja põhilised mõjutamisvõtted;
7. analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
8. oskab väljendada oma seisukohta loetu ja kuuldu kohta ning valida selleks sobivaid keelevahendeid.

Teema	Õpitulemus
Meedia ja ajakirjanduse mõiste ning kasutusvaldkonnad	Peavoolu- ja allmeedia, sotsiaalmeedia, ajakirjandus – õpilane teeb neil mõistetel vahet ja oskab eristada, mis olukorras ta millega kokku puutub
Ajakirjandusžanrid	Õpilane teab, millest koosneb ajakirjandus, missuguseid ajakirjandustekstide ja saadete žanreid on olemas ja tunneb ära, millega on tegu. Õpilane harjutab uudise ja arvamuse kirjutamist, õpib intervjuuküsimuste koostamist ning loeb reportaaži

Uudis	Õpilane teab, mis on uudise lävepakukriteeriumid, oskab neid uudiste puhul määratleda, õpilane tunneb ära pehmed ja kobad uudised ning teab uudise ülesehituse skeemi ja oskab selle põhjal kirjutada ühe koolieluga seotud uudise
Arvamuslugu	Õpilane loeb arvamuslugusid, oskab näha selle struktuuri ja parafraseerida väiteid ning sõnastada ise arvamusloo peamõtte. Õpilane teab mõisteid kolumn, olemuslugu, juhtkiri, lugejakiri, arvustus, repliik, päeva mõte
Intervjuu	Õpilane loeb intervjuud ning koostab ise intervjuuküsimused ühele koolitöötajale, kellega ta hiljem intervjuu ka läbi viib
Meediateksti vastuvõtt	Õpilane analüüsib, mis mõjutab meediateksti vastuvõttu ja publikut, õpilane teab, mida tähendab meediateksti auditoorium (lugejas-, vaatajaskond) ning oskab liigitada pealkirju fakti- või arvamuspõhiseks
Allikad ja usaldusvärsus	Õpilane harjutab end olema kriitiline meediatarbija uudise usaldusvärsuse kriteeriumide järgi, kasutades allikakontrolli meetodeid. Õpilane teab, mida tähendab valeuudis (libauudis) ning oskab näha valeuudise tunnuseid
Sõnavabadus, ajakirjandus, meediavabadus	Õpilane oskab neil mõistetel vahet teha, asetada need õigesse ühiskondlikku konteksti. Õpilane teab ajakirjandusvabaduse indeksit ning on uurinud Eesti kohta selles indeksis
Meediaeetika	Õpilane teab, mis on kutse-eetika ja selle alla kuuluv meediaeetika, on lugenud Eesti ajakirjanduskoodeksit
Retoorika ja argumenteerimine	Õpilane eristab fakti arvamusel ning oskab ise sõnastada fakte ja arvamusel ning neid ka põhjendada koos näitega

11. klassi KIRJANDUS

11. klassis on kaks kohustuslikku kirjanduskursust: “**20. sajandi kirjandus**” ja “**Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine**”.

Kursus „20. sajandi kirjandus”

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. iseloomustab õppematerjalidele toetudes eri ajastute kirjandust, tähtsamaid voole ja žanre, autoreid ja nende teoseid;
2. nimetab eesti kirjanduse tähtsamaid perioode, kirjanduslikke rühmitusi, olulisemaid autoreid ja nende teoseid;
3. seostab eesti kirjanduslugu Euroopa kirjanduse perioodide, voolude ja suundadega;

4. võrdleb poeetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni;
5. mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;
6. on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli proosa- või draamateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.

Kursuse käigus loeb õpilane läbi neli tervikteost.

Teema	Õpitulemus
20. sajandi üldiseloomustus	Õpilane oskab nimetada 20. sajandit mõjutanud ajaloosündmusi ning leiab seoseid nende sündmuste ja kirjanduslike suundumuste vahel, osates nimetada mõnd kunstivoolu ja selle tunnuseid
20. sajandi olulisemad eesti proosatekstide autorid	Õpilane teab A. H. Tammsaare elu ja loomingu kohta, on analüüsinud sügavuti „Tõe ja õiguse“ I osa, võrreldes seda samanimelise filmi ja kaasaegse ühiskonnakorraldusega
Tammsaare novellilooming	Õpilane on lugenud AHT paari novelli, neid analüüsinud ning arutlenud nende põhjal
20. sajandi luulerühmitused Eestis	Õpilane teab Noor-Eesti, Siuru, Tarapita ja Arbujate kohta . nende taustast, liikmetest, kirjutamise põhimõtetest. On lugenud kõigi nende rühmituste esindajate luulet
20. sajandi olulisemad välisautorid proosas	Õpilane on lugenud läbi ühe sõjaromaani, analüüsinud seda ning arutlenud selle teemal. Õpilane tunneb teose autori tausta ning teose sünnilugu
20. sajandi draamakirjandus	Õpilane on lugenud läbi ühe draamateose, oskab seostada selle sisu 20. sajandi olulisemate ajalooliste sündmuste või kunstivooludega, nimetades teose probleemi, peateema, sõnumi, alateemad ja motiivi, õpilane tunneb absurdi mõistet, oskab seda loetud näidendile tuginedes selgitada
Sõda kui 20. sajandi kirjanduse osa	Õpilane loeb tekstikatkeid (nii luule kui proosa) sõjakirjanduse vallast, õpilane teab, mis on kaevikuluule, oskab nimetada selle tekkepõhjuseid ning seda iseloomustada; õpilane teab, mis on kadunud põlvkond, oskab nimetada selle kirjanikke ja nende teoseid
Pagulaskirjandus	Õpilane teab, mis on pagulaskirjandus, mis on sisepagulus, tunneb Eesti olulisemaid pagulaskirjanikke ning on lugenud pisteliselt nende loomingut; õpilane teab, mis on sürrealism ja sümbolism
Kirjanduse vormiekspereimendid	Õpilane on tuttav mõistetega modernism ja postmodernism ning oskab näha kirjanduse vormireeglite muutumist ajas ning nimetada nende muutuste põhjuseid

Kursus "Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine"

Kursuse eesmärk on selgitada õpilastele kirjanduse kui sõnakunsti olemust, näidates, kuidas kasutatakse rikkalikke keelevahendeid tähenduslike ning esteetiliselt nauditavate tekstide loomiseks. Tegeledes erinevate lugemismudelite ja tõlgendusviisidega, keskendub kursus ilukirjanduse poeetika tundmaõppimisele, kujundlikkuse mõistmisele selle mõttelis-tundelises ühtsuses. Avastada ja kirjeldada kunstilise teksti poeetikat, näidata kirjutamise eri võimalusi, analüüsida ning tõlgendada konkreetseid proosa- ja luuletekste, näidata eepika ja lüürika väljendusvahendeid – selles seisneb kursuse tuum ning ka kogu kirjanduse mõistmise alus. Kursuse käigus omandab õpilane tekstianalüüsi võttestiku, mida laiendavalt ja süvendavalt kasutatakse ka järgmiste kursuste käigus.

Õpilane loeb kursuse jooksul läbi neli tervikteost.

Teema	Õpitulemus
Kirjakunsti ja tõlgenduskunsti ajalugu	Õpilane teab, millal on alguse saanud kirjakunst ning kust pärineb tekstide tõlgendamise kunst
Lugemisviisid ja lugejatüübid	Õpilane saab teadlikuks eri tekstiliikidele omastest lugemisviisidest, analüüsib end kui lugejat
II maailmasõja järgne kirjandus	Õpilane mõistab sõja mõjusid uuema aja kirjandusele ning oskab neid teksti analüüsides esile tuua, õpilane oskab lugeda sümboleid ja metafoore
Tekstianalüüsi meetodid	Õpilane teab kolme tekstianalüüsi meetodit (lugeja-, autori- ja tekstikeskne) ning on harjutanud neid tõlgendusviise erinevaid tekste lugedes; õpilane leiab luuletekstist ajastule omaseid sümboleid või metafoorse, samuti kirjeldab ajastuomast keeikasutust ning autori stiililist käekirja
F: Dostojevski („Kuritöö ja karistus“)	Õpilane tunneb F. Dostojevski elu- ja loomelugu, oskab nimetatud romaanis leida seoseid autori eluga (autorikeskne) ja enda mõtetega (lugejakeskne); õpilane on sügavuti analüüsinud romaani „Kuritöö ja karistus“
Seksuaalvähemused kirjanduses ja tõlgenduse muutumine ajas	Õpilane loeb läbi O. Wilde'i „Dorian Gray portree“ ning analüüsib seda, lähtudes autori elust ja sidudes enda seisukohtade ja arusaamadega. Õpilane on lugenud läbi E. Tode „Piiririigi“ ning analüüsib seda, lähtudes ajastu muutumisest
Kontekst ja kaanon	Õpilane on teadlik kirjandusteose ajastulisest kontekstist ja lugemise aja kontekstist, samuti teab õpilane, mis on kirjanduskaanon ja kuidas see kujuneb. Õpilane koostab enda lugemispagasi põhjal enda kirjanduskaanoni

Kirjandusvool	Õpilane teab, mida tähendab mõiste kirjandusvool, oskab nimetada 20. sajandi olulisemaid kirjandusvoole ja nende esindajaid, on lugenud erinevate kirjandusvoolude esindajate tekste
Rahvapärinus ilukirjanduslikus tekstis	Õpilane leiab ilukirjanduslikust tekstist pärimuslikke elemente, oskab nende tähendust analüüsida autori tekstist lähtudes, leiab seoseid rahvapärinuse ja autori loominguga vahel